

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2011-2-184 (Muafiyet)
Karar Sayısı : 11-43/932-299
Karar Tarihi : 14.07.2011

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : İsmail Hakkı KARAKELLE, Doç. Dr. Cevdet İlhan GÜNAY,
Murat ÇETİNKAYA, Reşit GÜRPINAR, Prof. Dr. Metin TOPRAK

B. RAPORTÖRLER : Bayram Ali GEÇGİL, Ekrem SOLMAZ, Can TANERİ

**C. BİLDİRİMDE
BULUNAN**

: - Televizyon İzleme Araştırmaları A.Ş.
Temsilcisi: Av. Efser Zeynep ERGÜN, Av. Kübra ŞIVGIN
Büyükdere Cad. No:127 Astoria A Kule Kat:5-6
34394 Esentepe/İstanbul

D. TARAFLAR

: - Televizyon İzleme Araştırmaları A.Ş.
Paşalimanı Caddesi, No:31, Kat:2 Üsküdar/İstanbul
- TNS Piyasa Araştırma Danışmanlık ve Ticaret A.Ş.
Gazeteciler Mah. Keskin Kalem Sok. No:5 Esentepe/İstanbul

E. DOSYA KONUSU: Televizyon İzleme Araştırmaları A.Ş. ile TNS Piyasa Araştırma Danışmanlık ve Ticaret A.Ş. arasında akdedilmiş olan Televizyon İzleyici Ölçümü Hizmet Sözleşmesi'ne menfi tespit verilmesi/muafiyet tanınması talebi.

F. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 13.04.2011 tarih ve 2807 sayı ile giren ve eksiklikleri en son 05.07.2011 tarih ve 4921 sayılı yazı ile tamamlanan bildirim üzerine 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un ve 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'nin ilgili hükümleri uyarınca yapılan inceleme sonucunda düzenlenen 07.07.2011 tarih ve 2011-2-184/MM-11-325.BAG sayılı Menfi tespit/Muafiyet Raporu, 13.07.2011 tarih ve REK.0.06.00.00-130/444 sayılı Başkanlık Önergisi ile 11-43 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

G. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili raporda; Televizyon İzleme Araştırmaları A.Ş. ve TNS Piyasa Araştırma Danışmanlık ve Ticaret A.Ş. arasındaki TAM hizmetinin teminine ilişkin bildirim konusu sözleşmeye 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi uyarınca muafiyet verilebileceği ifade edilmektedir.

H. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

H.1. Taraflar

H.1.1. Televizyon İzleme Araştırmaları A.Ş. (TİAK A.Ş.)

Türkiye'de, televizyon izleme ölçüm yöntemleri arasından sektörün bütün katılımcılarının (TV yayıncıları, reklam verenler ve reklam ajansları) bir araya gelerek oluşturdukları "Müşterek Endüstri Komitesi" (MEK) modeli uygulanmaktadır. TİAK A.Ş., söz konusu bu model kapsamında faaliyet göstermektedir. TİAK A.Ş., Türkiye'de 1992 yılında, sektörün

50 ortak kullanımına sunulmak üzere televizyon izleme araştırmalarını organize etmek ve denetlemek, reklam ve medya ajanslarının doğru hedef kitlelere ulaşabilmesi ve reklamverenlerin reklam harcamalarını en etkin biçimde yapabilmesi için ortak birim oluşturmak amacıyla reklamveren, reklam ajansları ve kanalların bir araya gelmesiyle kurulmuştur. TİAK A.Ő., 09-50/1236-310 sayılı ve 02.11.2009 tarihli Rekabet Kurulu Kararı sonrasında katılımcılar tarafından yeniden yapılandırılması sonucu ortaya çıkan tüzeli kişiliği haiz bir MEK'tir.

60 Türkiye'de Televizyon İzleyici Ölçümü (Television Audience Measurement-TAM) hizmetleri, TİAK tarafından düzenlenen bir ihale ile 1992 yılında İstanbul'da (150 hane halkı ile) AGB Türkiye tarafından başlatılmıştır. İlk etapta, Uluslararası Reklamcılık Derneęi ("IAA", International Advertising Association) bünyesinde kurulan, IAA yönetim kuruluna karşı sorumlu olarak çalışan, gönüllü bir teknik komite olan ve tüzeli kişiliği bulunmayan TİAK, hukuki bir sorumluluğu olmayan bir kurul olup, kuruluğu herhangi bir sözleşmeye dayalı olarak gerçekteşmemiştir. Bununla birlikte, Rekabet Kurulu'nun yukarıda yer verilen kararı ile TİAK'ın yapısıyla ilgili bazı değişiklikler gerçekteşirilmiştir. Buna göre, TİAK'ın IAA'dan bağımsız bir yapıya kavuşması, hukuki belirliliğe sahip olması ve yazılı kurallara tabi olması sağlanmıştır. Yeni yapılanması çerçevesinde TİAK A.Ő.'nin, hissedarları ve sahip oldukları hisse oranları aşağıdaki gibidir:

Tablo 1:TİAK A.Ő.'nin Hissedarlık Yapısı

Hissedar	Hisse Oranı (%)
Reklamverenler Derneęi	(.....)
Reklamcılar Derneęi	(.....)
Turkuvaz Radyo TV Haber ve Yay. A.Ő.	(.....)
DTV Haber ve Görsel Yayıncılık A.Ő.	(.....)
Işıl Televizyon Yayın. Yapım. San. ve Tic. A.Ő.	(.....)
AKS Televizyon Reklam ve Film San. ve Tic. A.Ő.	(.....)
Huzur Radyo ve TV A.Ő.	(.....)
Hayat Görsel Yayıncılık A.Ő.	(.....)
Samanyolu Yayıncılık Hizmetleri A.Ő.	(.....)
Göktuę Elektronik Yay. San. ve Tic. İřl. A.Ő.	(.....)
Türkiye Radyo Televizyon Kurumu	(.....)
Türkiye Radyo Televizyon Kurumu	(.....)
Yařam Televizyon Yayın Hizm. A.Ő.	(.....)
NTV Radyo ve Televizyon Yay. A.Ő.	(.....)
Ciner Medya TV Hizmetleri A.Ő.	(.....)
C Görsel Yayınlar A.Ő.	(.....)
MNG TV Yayıncılık A.Ő.	(.....)
Lapis Televizyon ve Radyo Yayıncılık A.Ő.	(.....)
Dünya Medya İletişim Yayıncılık Hizm. A.Ő.	(.....)
STR Medya Ajans A.Ő.	(.....)
Cine5 Filmcilik ve Yapımcılık A.Ő.	(.....)
Beyaz İletişim A.Ő.	(.....)
KTV Yay. Reklam San. Tic. A.Ő.	(.....)
EKO TV Televizyon Yayıncılık A.Ő.	(.....)
TOPLAM	100,000

Kaynak: Bildirim Formu

TAM hizmetinin sağlanması, TİAK A.Ş. aboneleri TV kanalları ve reklam ajanslarının, ölçüm şirketleri ile yaptıkları anlaşmalar ile sağlanmaktadır. TİAK A.Ş., henüz yeni kurulmuş bir şirket olduğu için herhangi bir cirosu bulunmamaktadır.

H.1.2. TNS Piyasa Araştırma Danışmanlık ve Ticaret A.Ş. (TNS)

70 TNS, merkezi İngiltere’de olan uluslararası bir toplum izleme, araştırma ve ölçüm şirketinin Türkiye’deki şubesi olarak aynı alanlarda faaliyet göstermektedir. Araştırma şirketi, temel olarak pazar araştırmaları, sosyal ve politik anket çalışmaları alanında faaliyet göstermektedir. TNS, hızlı ve dayanıklı tüketim ürünleri sektörü başta olmak üzere bankacılık, otomotiv, sağlık ve medya alanlarında yoğunlaşmış şekilde pazar araştırmaları yapmaktadır. 1975’te kurulan TNS, 1984 yılında Gallup International Grup tarafından alınmış, Taylor Nelson Sofres Group tarafından 2000 yılında %(.....), TNS Group tarafından 2003’te %(.....) devralınmıştır. Şirket 2008 yılında WPP’nin içgörü, araştırma ve danışmanlık birimi olan Kantar Group’un bir parçası haline gelmiştir. TNS’nin hissedarlık yapısı aşağıdaki gibidir:

Tablo 2:TNS’nin Hissedarlık Yapısı

Hissedar	Hisse Oranı (%)
Taylor Nelson Sofres B.V.	(.....)
Taylor Nelson Sofres International Limited	(.....)
Celal Orçun KÖKTUNA	(.....)
Mürşide Arzu KUMAR	(.....)
TNS Group Holdings Limited	(.....)
TOPLAM	100

80 **Kaynak:** Bildirim Formu

TNS’nin 2010 yılı Türkiye cirosu (.....) TL olarak gerçekleşmiştir. TNS daha önce Türkiye’de reyting ölçüm pazarında herhangi bir faaliyette bulunmamıştır. Bu anlamda söz konusu pazarda herhangi bir pazar payı bulunmamaktadır. Ancak Tam hizmetinin özelliği gereği piyasada tek ölçüt biriminin bulunması gerekmekte bu nedenle de TİAK A.Ş. tarafından yalnızca TNS’ye ölçüm yaptırılması öngörülmektedir. Bu durumda TİAK A.Ş. ile çalışmaya başladığı andan itibaren TNS’nin pazardaki payı %(.....) olacaktır.

H.2. İlgili Pazar

H.2.1. Sektöre İlişkin Genel Bilgiler

90 İzlenme ölçümleri, ulusal çapta aralıklarla veya sürekli olarak yapılan televizyon izleyicisi tahminlerini kapsamaktadır. Ortaya çıkan sonuç, yani belirli bir süre boyunca bir kanalı izleyen belirli bir nüfusun yüzdesi ve izleme örneklerine ilişkin diğer bilgiler olarak tanımlanan “reyting” bilgileri, tüketicilere ve izleyicilere ulaşmanın bir yolu olarak öncelikle program üreticileri, yayıncılar, yayımcılar, medya planlayıcıları ve TV’de ayrılan reklam süresini satın alanlar vb. tarafından kullanılmaktadır.

Türkiye’de TİAK tarafından 1992 yılından beri yaptırılmakta olan televizyon izleme araştırmaları işi ve bu iş sonucunda elde edilen izlenme bilgileri, başta sektörün üç farklı ayağını oluşturan yayıncılar, reklamverenler ve reklamcılar olmak üzere tüm katılımcılar tarafından kullanılmakta olan çok önemli bir bilgidir.

100 Söz konusu bu izlenme bilgileri sayesinde yayıncılar, izleyiciye sunmuş oldukları farklı içerikteki programların izleyiciler tarafından ne şekilde ve hangi oranlarda izlendiğini öğrenebilmektedir. Bu bilgiler yayıncılar tarafından hem gelecekteki yayın politikaları ve yatırımların planlanmasında hem de program içine veya aralarına alınacak reklamların birim süre fiyatlarının belirlenmesinde kullanılmaktadır.

110 Reklam gelirleri, ücretli abonelik sistemi dışında çalışan açık televizyon kanalları için en önemli gelir kaynağı durumundadır ve belirli bir programa ait izlenme oranları o program içine alınan reklamların birim süre fiyatını, dolayısıyla da o televizyon kanalının reklam gelirlerini etkilemektedir. İzlenme bilgileri, reklamverenler için de hayati bir öneme sahiptir. Reklamverenler bu bilgileri, hem ürün ve hizmetlere yönelik reklamların hangi kanal ve programlarda yer alacağına karar vermede hem de bu reklamların izlenme oranları (reklamın yer aldığı programın izlenme oranından farklı olarak) doğrultusunda reklam yatırımı ve harcamalarının hesaplanmasında kullanılmaktadırlar. Aynı şekilde reklam ajansları da bu bilgileri reklamların hazırlanması, hedef kitlenin tespiti, hedef kitleye ulaşımı ve reklam bütçelerinin hazırlanması aşamalarında kullanılmaktadırlar. Görüldüğü gibi televizyon izleme bilgileri başta TV yayıncılığı ve TV reklam yeri pazarları olmak üzere bu pazarlarla ilişkili pazarlarda (yapımcılık gibi) faaliyet gösteren teşebbüsler açısından da son derece kritik bir öneme sahiptir.

120 TV mecrasına yapılan reklam harcamaları, Türkiye’de gerçekleşen toplam reklam harcamalarının yarısından fazlasını oluşturmaktadır.¹ Reklamverenlerin TV mecralarına yaptıkları bu büyük harcamaların miktarının ve televizyon kanalları arasındaki dağılımının belirlenmesinde en önemli kıstas ise televizyonların izlenme oranlarıdır.

TAM verileriyle ilgilenenler; program üreticileri, yayıncılar, yayımcılar, medya planlayıcıları, ayrılan reklam süresini satın alanlar ve program izleyicilerini değerlendirmede ve/veya televizyon programlarını tanıtmada ticari veya kamu hizmeti duyurularını yayınlamak için ayrılan reklam süresini satın alma veya satma ile ilgilenen diğer kişileri kapsar. Bu tip kullanıcılar, TV izleyicisi ölçümleri konusunda güvenilir ve yaygın bir kaynağa ihtiyaç duyarlar. TAM hizmetinin, belirli bir pazar veya coğrafya için söz konusu olması sebebiyle bu hizmetin genelde tek bir sağlayıcısı bulunur.

130 Tüm kullanıcıların ihtiyaçlarına hitap eden bilginin üretilmesini sağlamak bakımından televizyon izleyici ölçüm faaliyetini denetleyici örgüt önemli bir rol oynamaktadır. Avrupa Yayıncılar Birliği tarafından yayınlanan “Televizyon İzleme Ölçümüne İlişkin Global Kılavuz”² göre esas itibarıyla, izleme ölçümlerinin sağlanmasında üç temel örgüt yapısı mevcuttur. Fakat dünya pratiğinde bu yapılanmaların her birisinde, örgütsel düzenlemelerin devamlılığını sağlayan farklılaşmalar vardır. Türkiye’de uygulanmakta olan sistem sektörün farklı oyuncularının bir araya gelerek oluşturdukları Müşterek Endüstri Komitesi (MEK) sistemidir. Bir MEK olarak yapılmış olan TİAK A.Ş.’nin, bu niteliğinin doğası gereği rakibi bulunmamaktadır.

140 TİAK A.Ş., televizyon izleme araştırmalarını organize etmekte ve denetlemektedir. TİAK A.Ş. üyesi ulusal televizyon kanalları, ödemeli kanallardan farklı olarak izleyicilerden herhangi bir ücret almamakta ve bu kanalların temel finansman kaynağını reklam gelirleri oluşturmaktadır.

Ulusal yayın yapan kanalların yayın alanlarının genişliği, reklamların hedef aldığı izleyicilere ulaşma olanaklarını arttırmaktadır. Bu sebeple reklam verenler reklam harcamalarının dağılımını yaparken, öncelikle ulusal yayın yapan kanallar arasında izlenme paylarına göre seçim yapmaktadırlar. Bu durum ulusal yayın yapan kanalların aynı pazar içinde ele alınmasını gerektirmektedir.

Televizyon kanallarının pazar gücü temel olarak reklam yeri satışlarına göre belirlenmektedir. Reklam verenler ise, reklam harcamalarını kanallar arasında dağıtırken, kanalların hedef kitleye erişim olanakları ve izlenme payı kriterlerini öncelikli

¹ 02.11.2009 tarih ve 09-50/1236-310 sayılı Rekabet Kurulu Kararı.

² Global Guidelines for Television Audience Measurement-GGTAM

150 olarak dikkate almaktadırlar. Bu nedenle ölçümü yapılan kanalların izlenme oranları, reklamverenlerce; hangi kanallara reklam verileceği, bu reklamların süreleri ile televizyon kanallarında reklamların yayınlanması nedeniyle ücretlerin nasıl ödeneceği gibi hususların ve bunun sonucunda da televizyon kanallarının gelirlerinin belirlenmesinde büyük oranda etkili olmaktadır.

1989 yılından bu yana Türkiye’de reyting ölçümlerini gerçekleştiren AGB Türkiye, 2010 yılında çatı holding Nielsen Company tarafından Nielsen Audience Measurement (NAM) olarak yeniden adlandırılmıştır.

160 Bu anlamda halihazırda NAM’ın ilgili pazardaki payı %100’dür. Gerek medya ölçümü gerek diğer sektörlerde verilen faaliyetler açısından ilgili pazarda Ipsos, GFK, Nielsen, Synovate ve TNS’nin birbirlerinin rakibi olduğu söylenebilir.³ Bununla birlikte, reyting ölçüm pazarı bakımından değerlendirildiğinde kendi ölçüm sistemine sahip firmalar AGB, GFK ve TNS’dir.

H.2.2. Sözleşmeye Konu Olan TAM Hizmeti’nin İçeriği

TAM hizmetleri, ulusal çapta aralıklarla veya sürekli olarak yapılan televizyon izleyicisi tahminlerini kapsamaktadır. Ortaya çıkan sonuç, yani belirli bir süre boyunca bir kanalı izleyen belirli bir nüfusun yüzdesi ve izleme örneklerine ilişkin diğer bilgiler olarak tanımlanan “reyting” bilgileri, tüketicilere ve izleyicilere ulaşmanın bir yolu olarak öncelikle program üreticileri, yayıncılar, yayımcılar, medya planlayıcıları ve TV’de ayrılan reklam süresini satın alanlar vb. tarafından kullanılmaktadır.

170 İzleyici ölçer cihazı (peoplemeter), günümüzün çok kanallı, ekranın video, teletext gibi TV izleme dışında amaçlarla da kullanıldığı, yayınların kaydedilip istendiği zaman izlenmesine olanak sağlayan teknolojik ürünlerin giderek yaygınlaştığı televizyon ortamında sağlıklı izleyici ölçümünü mümkün kılan tek sistem olarak tüm dünyada kabul görmekte ve pek çok ülkede kullanılmaktadır.

Söz konusu ölçüm sistemi belli aşamalardan oluşan entegre bir sistemdir. İlk aşama veri tabanı araştırması yapılmasıdır. Veri tabanı araştırması, temsil edilecek nüfusun sosyal, demografik özellikleri ile televizyon ortamına ilişkin bilgi toplanan geniş ölçekli ve her yıl tekrarlanan bir araştırmadır. Araştırmadan elde edilen nüfus bilgisi, panel kompozisyonuna temel olacak temsiliyet kriterlerinin saptanması ve evrenin belirlenmesi ve güncellenmesi için temel kaynaktır.

180 Panel, bu araştırmadan çıkan nüfus resmine göre tasarlanmaktadır. Araştırmada görüşülen haneler, panelin hem kurulması hem de devamlılığının sağlanmasında kullanılacak bir hane veri tabanı oluşturmaktadır. Panel aileleri, belirlenen kriterlere göre bu veri tabanından seçilmektedir. Televizyon ortamıyla ilgili olarak toplanan veri, televizyon ve ilişkili cihaz penetrasyonu ve özellikleri, yayın alma biçimleri ve yayını alınabilen kanallara ilişkin bilgi içermektedir. Araştırmanın sürekliliği, bu ortamdaki gelişmelerin takibini ve gerektiğinde ölçüm sisteminin yeni koşullara uygun olarak güncellenmesini sağlamaktadır.

³ TAM hizmeti temini pazarında, söz konusu hizmetin gereği olarak tek alıcı olarak örgütlenmiş TIAK A.Ş.’nin başka bir teşebbüsten TAM hizmetini temin etmesi mümkün değildir. Bu nedenle sektörün bütün temsilcilerini bir araya getiren ve TIAK A.Ş.’nin TAM hizmetinin tek alıcısı olarak örgütlendiği pazarda ölçüm firmasının rakibi bulunmamaktadır. Türkiye’de TRT’nin yerli bir firmaya yaptırdığı izlenme ölçümlerinin TIAK A.Ş. tarafından yapılan ölçümle ikame edilmesi mümkün olmadığı için bu ölçümü yapan firmanın TIAK A.Ş.’nin ölçüm hizmetini sağlayan firma ile rakip olduğunu söylemek de mümkün değildir. Bu firmalar pazar içinde değil, ancak TIAK A.Ş.’nin açmış olduğu veya açacağı ihalelere katılmaları halinde pazar için rekabet edebilir.

190 Ölçüm sisteminin ikinci aşaması panelin oluşturulmasıdır. Panel, izleme ölçümü yapılacak nüfusun belirlenen temsiliyet kriterleri bazında oluşturulmuş istatistikî örneğidir. Paneli oluşturan aileler, veri tabanı araştırmasında görüşülen ve panele katılmayı kabul eden aileler arasından seçilmektedir. Panel üyelerinin izleme davranışı, eğitim sürecinin tamamlanmasını takiben veri üretimine alınmaktadır.

200 Sistemin üçüncü aşamasında izleyici ölçüm cihazı ve bu cihazla birlikte çalışan kumandanın kullanılmasını gerektirmektedir. Buna göre panel üyelerinin yapması gereken tek görev, izlemeye başladıklarında ve izlemeyi bıraktıklarında kumanda cihazında kendilerine ayrılmış düğmeye basarak cihazın söz konusu izlemeyi kaydetmesini sağlamaktır. Bu görevin doğru yapıp yapılmadığı periyodik kontrollerle saptanmaktadır. Kumanda cihazının üzerinde her biri ailenin bir bireyine tahsis edilmiş düğmeler bulunmaktadır. Kişiler, televizyon izlemeye başladıkları ve bıraktıklarında kendilerine ait düğmeye basmakta ve cihaz izlemeyi ölçüm cihazına aktarmaktadır ve izlenen saat ve kanal bilgisini ölçüm cihazı kaydetmektedir. Ölçüm cihazı hanedeki tüm televizyonlara takılmaktadır.

210 Dördüncü aşama, veri aktarımıdır. Bu aşamada, izleyici ölçüm cihazında toplanan verilerin veri üretim merkezine çekilmesi söz konusudur. Veri üretim yazılımı tarafından her gün otomatik olarak tekrarlanan bu işlem, yazılımın hanedeki ölçüm cihazına modem aracılığıyla bağlanmasıyla gerçekleştirilmektedir. Çoğu ülkede bu işlem 02:00-06:00 saatleri arasında yapılmaktadır. Veri aktarımının ardından beşinci aşama olan veri üretimi aşaması gelmektedir. Veri üretimi, izleyici ölçüm cihazından çekilen verinin onaylanması, ağırlıklandırılması ve analiz yazılımının kullanabileceği formata dönüştürülmesini kapsamaktadır.

Sistemin altıncı aşamasında, program ve reklam yeri tabanından faydalanılmaktadır. Söz konusu taban, yayınların isim, tipoloji, başlama ve bitiş saatleri bilgilerini kapsamaktadır. İzleyici ölçüm cihazından gelen kişi-kişi, dakika-dakika veri, bu veri tabanında birleştirilerek, izleyici verisi, kullanıcının program ve reklam kuşaklarını da analiz edebileceği nihai haline ulaşmaktadır. Bu yolla her evden alınan ham bilgiler, zaman içinde bireysel izleme alışkanlıklarını gösteren bildirimler olarak düzenlenir.

220 Belirli istasyonlar veya programların izlenme paylarına, belirli programları ve/veya günün bir kısmında yayınlananları izleyenlerin sayısına ve sıralamasına, tek veya birçok yayındaki belirli program veya reklamları izleyen kümülatif izleyicilere ve izleme işleminin süresi ve sıklığına ilişkin raporlar dahil bu veriler belirli bir süreye ilişkin olarak program ratingleri ve kanal ratinglerini oluşturmak için işlenir. Son aşamada ise, müşterilerin izleyici verilerine günlük olarak ulaşabilmeleri sağlanmaktadır.

Elde edilen bu rating bilgileri, televizyon yayıncılarının reklam verenlere sundukları reklam yerinin birim fiyatını doğrudan etkilemektedir. Reklam yerlerinin satışından elde edilen gelirler ise televizyon yayıncılarının (paralı kanallar hariç olmak üzere) en önemli gelir kalemlerinden birisini teşkil etmektedir.

H.2.3. İlgili Ürün Pazarı

230 Yukarıda yapılan açıklamalar, TİAK ve ölçüm şirketlerince gerçekleştirilen ulusal televizyonların izlenme oranlarını belirlemesi faaliyetinin, ulusal televizyon yayıncılığı ile ulusal televizyon yayıncılığı reklam yeri pazarlarında faaliyet gösteren teşebbüsleri de etkilediğini göstermektedir. Ayrıca, taraflar arasında akdedilmiş olan bildirim konusu sözleşme de yine reyting ölçüm hizmetlerine ilişkindir.

Bu bilgiler ışığında dosya kapsamında ilgili ürün pazarları, “ulusal televizyonlar reyting ölçüm pazarı”, “ulusal televizyon yayıncılığı pazarı” ve “ulusal televizyon yayıncılığı reklam yeri pazarı ” olarak belirlenmiştir.

H.2.4. İlgili Coğrafi Pazar

240 Bildirim konusu sözleşme, TİAK ve ölçüm şirketleri tarafından beraberce gerçekleştirilen ve ulusal çapta yayın yapan televizyon kanallarına yönelik olan reyting ölçümleme faaliyetlerine ilişkindir. Reyting ölçüm faaliyeti ulusal yayın yapan televizyonlara yönelik olduğundan tüm ülke çapında gerçekleştirilmektedir. Bununla birlikte talep halinde yerel yayıncılara yönelik ölçüm faaliyetlerinin gerçekleştirilmesinin önünde de bir engel bulunmamaktadır. Faaliyetin bu nitelikleri çerçevesinde reyting ölçüm pazarı açısından, ülke içinde rekabet şartlarını farklılaştıran ve bölge ayrıştırmasını gerektiren bir durum bulunmaması sebebiyle dosya kapsamında ilgili coğrafi pazar “Türkiye” olarak belirlenmiştir.

H.3. Başvuru Konusu İşlem

250 Rekabet Kurulu’nun 02.11.2009 tarih ve 09-50/1236-310 sayılı kararı uyarınca TİAK’ın yapısı ile ilgili olarak taraflardan talep edilen değişiklikler tamamlanmış, TİAK, TİAK A.Ş. olarak tüzel kişi statüsünde yeniden yapılanmıştır. Bu durum Kurul’un 02.09.2010 tarih ve 10-57/1146-432 sayılı kararı ile de tespit edilmiştir.

Bu süreç sonrasında TİAK A.Ş ve TNS arasında 23.03.2011 tarihli “Televizyon İzleyici Ölçümü Hizmet Sözleşmesi’ne İlişkin Ön Anlaşma” (Ön Anlaşma) imzalanmıştır. Bildirim Formu’nda, Ön Anlaşma’ya dayanarak hazırlanan Hizmet Sözleşmesi üzerinde büyük ölçüde mutabakat sağlandığı belirtilmiştir. Bildirim konusu, TİAK A.Ş. ile TNS arasında akdedilen ve TAM hizmetinin sağlanmasına ilişkin olarak yapılmış olan Ön Anlaşma’ya dayanılarak hazırlanmış olan ve üzerinde büyük oranda mutabakat sağlanmış bulunan Hizmet Sözleşmesi’dir.

260 Ön Anlaşma kapsamında TNS tarafından, Türkiye’deki reyting ölçüm hizmetleri olarak sunulacak standart hizmetlerin belirlendiği ve Ön Anlaşma’nın asıl sözleşmeye ilişkin müzakereler sonuçlanıncaya dek belirli açılardan ilişkileri yönetmek amaçlı akdedildiği, Kurul tarafından başvuru konusu işleme menfi tespit/muafiyet verilmemesi ve yeni bir TAM ihalesi yapılması yönünde karar alınması durumunda bu Ön Anlaşma’nın hükümsüz kalacağı taraflarca ifade edilmiştir.

H.3.1. Hizmet Sözleşmesi ve İçeriği

270 Dosya mevcudu belgelerde, Hizmet Sözleşmesi’nin, Rekabet Kurulu Kararları doğrultusunda bağımsız bir yapıya kavuşturulan ve TAM verilerinin elde edilebilmesi amacıyla MEK yapısında örgütlenmiş olan TİAK A.Ş. ile TAM ölçümlemesi yapabilecek özelliklere sahip olan ve TİAK (Burada bahsi geçen TİAK, mevcut durumdaki MEK olan TİAK A.Ş. değil 2009 yılında Kurul’un incelemesine konu olan ve sonrasında katılımcılar tarafından yapısı değiştirilen MEK’dir.) tarafından 2009 yılında yapılan ihale sürecinde en iyi teklifi verdiği anlaşılan TNS arasında, TAM ölçümlemesi hizmetlerinin alımına ilişkin olarak hazırlanan bir sözleşme olduğu belirtilmiştir. Yani TİAK A.Ş., faaliyete geçtikten sonra yeni bir TAM ihalesi yapmamış, 2009 yılında TİAK tarafından yapılan ihale sürecinin devam ettirilmesine karar vererek, o ihaleyi kazanan TNS ile sözleşme imzalanmasını uygun bulmuştur.

Dosya mevcudu belgelerde, Hizmet Sözleşmesi ile yeni bir yapının kurulacağı belirtilmiştir. Buna göre, sözleşme ile hizmet alımı konusunda birde abonelik sistemi getirilmekte ve TNS’den alınan verilerin bu sistem vasıtasıyla abonelere aktarılması

280 amaçlanmaktadır. Aboneler, sözleşmeye taraf olan reklam mecrası niteliğindeki televizyon kuruluşları ve medya ajanslarından oluşmaktadır. Abonelere ilişkin bir listeye Hizmet Sözleşmesi'nin 2 numaralı ekinde yer verilmiştir.

Hizmet Sözleşmesi kapsamında, TNS tarafından verilecek hizmetler, 3.1. maddede düzenlenmiştir. TNS tarafından, televizyon kanallarının karşılaştırmalı izlenme oranları ölçümü yapılacak, araştırma ve ölçümleme sonuçlarını abonelere teslim edecektir. Bu hizmetler doğrudan abonelere sunulmakla beraber Hizmet Sözleşmesi'nin 10.1. ve 5.1.5. maddeleri uyarınca verilerin aboneler adına sahibi TİAK A.Ş.'dir. Ancak, abonelerin kendi medya pazarlamasını yapan TV reklam yeri pazarlama ve satış kuruluşlarını, verilerden ücretsiz yararlandırma hakkı vardır.

290 Hizmet Sözleşmesi'nin 6. maddesi uyarınca TİAK A.Ş.'nin hizmet süresi boyunca, bölge dahilinde izlenme ölçümünde ölçümün yapıldığı mekanda kullanılan cihaz olan Peoplemeter'ları esas alan herhangi bir iş kurmaması, işletmemesi ve bu konuda bir girişimde bulunmaması öngörülmektedir. Bununla birlikte, 6.3. maddesinde abonelerin TİAK A.Ş.'den bağımsız olarak başka ölçüm şirketleri ile de sözleşmeler akdetmelerinin Hizmet Sözleşmesi'ne aykırılık teşkil etmeyeceğine ilişkin düzenleme getirilmiştir.

Hizmet Sözleşmesi'nde ayrıca, panel hanelerinin gizliliğinin korunmasına, ücretlendirme sistemine ilişkin detaylı düzenlemelere de yer verilmiştir. Süresi 4 yıl olarak belirlenen Hizmet Sözleşmesi kapsamında hizmetin, Rekabet Kurulu'ndan alınacak menfi tespit/muafiyet ile başlayacağı belirlenmiştir.

300 **H.4. Nielsen Audience Measurement Piyasa Araştırma Hizmetleri A.Ş. (NAM) Tarafından Gönderilen Görüş Yazısı**

Kurumumuza TİAK A.Ş. tarafından yapılan başvuru sonrasında NAM temsilcisi tarafından aynı konuya ilişkin bazı itirazları içeren bir yazı intikal ettirilmiştir. Kurum kayıtlarına 16.05.2011 tarih ve 3750 sayılı ile giren yazıda özetle;

- TİAK A.Ş.'nin, TAM hizmet tedariki için yeni bir ihale düzenlemediği ve 2009'un başında önceki yapı olan TİAK tarafından düzenlemiş olduğu ihalenin sonuçlarına göre işlem tesis ettiği,
- Güncel pazar koşullarının 2009'dakinden oldukça farklı olduğu, belirli bir pazar için yapılan yarışma sadece belirli bir zaman için geçerli olduğu, söz konusu yarışmayı biçimlendiren pazar koşulları değiştiği zaman, yeni bir yarışmanın düzenlenmesinin gerekli olduğu.
- İki yıllık sürenin dikkate değer bir zaman olduğu ve bu nedenle 2009 ile 2011 arasındaki pazar koşullarının aynı olmadığı, buna bağlı olarak 2009'da gerçekleşen yarışmanın, 2011 için geçerli bir ölçüt olarak kabul edilemeyeceği,
- "Pazar içerisinde rekabet" in mümkün olmadığı pazarlarda, ilgili kurumların "pazar için rekabet" in uygulanabilir olmasını sağlaması gerektiği, ancak TAM hizmeti temini sözleşmesinin rekabetten yoksun şekilde TNS ile imzalandığı, dolayısıyla da söz konusu pazarın rekabetçi ortamın sunacağı etkinlik kazanımlarından yoksun bırakıldığı,
- TİAK A.Ş.'nin ihale sürecini inceleyecek bir teknik komiteye sahip olmadığı,
- 320 ▪ TİAK A.Ş.'nin yeni bir ihale yapmaksızın TNS ile anlaşma imzalayarak ilgili Kurul Kararına aykırı hareket ettiği,
- Bu nedenlerle, Sözleşme'nin, 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinde düzenlenen şartları sağlamadığı ve bireysel muafiyetten yararlanamayacağı

ifade edilmektedir.

H.5. Değerlendirme

H.5.1. NAM Tarafından Gönderilen Görüş Yazısı'na İlişkin Değerlendirme

330 Yukarıda da yer verildiği üzere NAM tarafından gönderilen görüş yazısında temel olarak; TİAK A.Ş.'nin yeni bir ihale yapmaksızın 2009 yılında TİAK tarafından yapılan ihaleyi esas alarak, kazanan firma olan TNS ile TAM hizmetinin temini konusunda anlaşma yapılmasına karar verdiği, bu durumun piyasayı rekabetten yoksun bıraktığı, dolayısıyla da TİAK A.Ş.'nin bu karar doğrultusunda TNS ile yapmış olduğu dosya konusu anlaşmanın Kanun'a aykırı olduğu ve bu anlaşmaya menfi tespit veya muafiyet verilemeyeceği iddiasına yer verilmektedir.

Rekabet Kurulu 09-50/1236-310 sayılı ve 02.11.2009 tarihli kararında TİAK'ın yapısına ilişkin olarak ilgili pazarlarda rekabet ihlali doğurabilecek bazı hususlar tespit etmiş ve bunların düzeltilmesi için taraflara belirli bir süre vermiştir. Aynı Kararda, söz konusu karar öncesinde TİAK tarafından yapılan ve TNS'nin kazanmış olduğu ihaleye ilişkin olarak ise ;

340 *“Mevcut ihale sürecinin devam ettirilmesi durumunda IAA ve TİAK hakkında Kanun kapsamında işlem başlatılacağı ve yeni ihale konusunun TİAK'ın yapısındaki sakıncaların ortadan kalktığı Kurul tarafından tespit edilmesinden sonra ele alınması gerektiğine”* karar vermiştir.

Bu karar sonrasında TİAK veya ilgili başkaca herhangi bir teşebbüs/teşebbüs birliği, TAM ihalesi ve bu ihaleyi kazanan TNS'ye ilişkin olarak herhangi bir tasarrufta bulunmamıştır. TİAK'ın yapısına ilişkin olarak sakıncalı bulunan hususların değiştirilerek Kurul'a tevsik edilmesi sonrasında Kurul tarafından alınan 02.09.2010 tarih ve 10-57/1146-432 sayılı kararda ise;

350 *“TİAK'ı oluşturan teşebbüs ve teşebbüs birliklerinin ve IAA'nın, TİAK yapısına ilişkin olarak Kurul kararında yer verilen ihlale yol açabilecek nitelikteki tereddütleri ve sakıncaları giderici değişiklikleri, verilen süreler içinde yaparak Kurumumuza tevsik etmeleri nedeniyle haklarında soruşturma açılmasına gerek olmadığına,*

Taraflarca kuruluşu üzerinde mutabakat sağlanan ve öngörülen yapı ve işleyişi bakımından Kanun'a aykırılık barındırmadığı kanaatine varılan TİAK A.Ş.'nin, Kurul kararındaki hükümler doğrultusunda, TAM hizmetinin teminine ilişkin olarak yeni ihaleyi yapmasının önünde bir engel bulunmadığına”

karar vermiştir.

360 Kurul ilk kararında, TİAK tarafından yapılan TAM hizmeti temini ihalesinin, hizmet bakımından kritik önem taşıması ve yapısı itibarıyla rekabet ihlali oluşturabilecek nitelikte bir oluşum olan TİAK tarafından alınan bir karar ve uygulama niteliği taşıması, dolayısıyla da rekabet ihlali oluşturabileceği gerekçesiyle yapıdaki sorunların giderilmesinden sonra ele alınması gerektiğine karar vermiştir. Kurul bu kararında TİAK'ın yapmış olduğu ihalenin katılımcılarını, şartlarını veya kurallarını doğrudan incelememiş, ihaleyi TİAK'ın bir uygulaması olması nedeniyle değerlendirmeye almış ve karar vermiştir.

Sonraki süreçte ise TİAK yerine Kurul'un yukarıdaki ilk kararı dikkate alınarak sektör temsilcileri tarafından TİAK A.Ş. yine bir MEK modeli olarak kurulmuş ve Kurul da öngörülen yapı ve işleyişi değerlendirdikten sonra TİAK A.Ş.'nin yeni ihaleyi yapabileceğine karar vermiştir.

Kurul kararı sonrasında faaliyetlerine başlayan TİAK A.Ş tarafından;

370 **8.3.2011 tarihli Yönetim Kurulu (YK) toplantısında;** “TİAK tarafından yapılan ihalenin tüm tekliflerinin, TNS şartnamesinin ve TNS ile hazırlanan sözleşmenin üyelere e-posta ile gönderilmesine, sözleşmenin revize edilmesinin ardından 23 Mart Çarşamba saat 14.00’da Çalık Holding binasında TNS’nin de çağırıldığı bir olağanüstü yönetim kurulu toplantısı yapılmasına, TNS ile sözleşme imzalandıktan sonra Rekabet Kurulu’ndan menfi tespit istenmesine, Kanun’a aykırılık olduğuna dair belge alınması halinde ihale yapılmasına ve TNS’nin ölçümleri devralacağı veya ihale yapılacağı tarihe kadar AGB’nin ölçüm yapmasına,”

380 **23.3.2011 tarihli YK toplantısında:** “TAM hizmeti için TNS tarafından önerilmiş bulunan (.....) TL’lik teklif konusunda pazarlık ve müzakereler yapılarak, TNS’den Türkiye’deki TV izleyici ölçümü hizmetleri kapsamında sunulacak standart hizmetler aynı kalmak şartıyla bütçe revizyonu talep edilmiş olup bu talep doğrultusunda TNS’nin 4 hizmet yılı için teklifini (.....) bir ek (.....) olarak revize ettiği teklifin kabul edilerek, TNS ile ön protokol imzalanmasına, Televizyon İzleyici Ölçümü Hizmet Sözleşmesi’nin imzalanması için çalışma başlatılmasına, TNS ile sözleşme imzalandıktan sonra Rekabet Kurulu’ndan menfi tespit istenmesine”

karar verilmiştir.

390 TAM hizmetinin niteliği ve özelliklerine ilişkin bölümde de yer verildiği üzere bu hizmetin sağlanmasında Türkiye’de kullanılan model Müşterek Endüstri Komitesi (MEK) modelidir. Bu modele göre TİAK A.Ş., TV yayıncıları ve diğer ilgili teşebbüs ve teşebbüs birlikleri piyasanın bütün aktörleri tarafından kabul gören tek ölçüt (single currency) niteliğindeki izlenme verilerinin temininin sağlanması amacıyla izlenme verilerinin tek alıcısı olarak örgütlenmiştir. TAM işinin doğası gereği tek sağlayıcıdan temin edilmesi gerekliliği MEK ile sağlayıcı arasındaki anlaşma süresince sağlayıcı teşebbüsü ilgili piyasadaki tek teşebbüs haline getirmektedir. Sözleşme süresince sağlayıcının ölçüm pazarında başka bir teşebbüs ile rekabet etmesi söz konusu değildir.

400 Doğası gereği pazar içinde rekabetin bulunmadığı TV izleme ölçümleri piyasasında yaşanabilecek yegane rekabet şekli pazara girişte yaşanan yani pazar için yapılan rekabettir. Bu noktada TV izleme ölçümü piyasasında rekabetin sağlanması hususunda potansiyel sağlayıcılar arasından yapılacak seçimin (yapılan bu seçim için yaygın olarak ihale ismi kullanılmakta ise de burada esas olan isim değil yapılan seçimin niteliğidir) şeffaf, dışlayıcı olmayan ve gerekli şartları sağlayan bütün potansiyel sağlayıcı teşebbüslere açık bir biçimde yapılması önem arz etmektedir. Bu çerçevede, NAM tarafından gönderilen görüşte de bu noktaya vurgu yapıldığı görülmüştür.

Konuya ilişkin olarak TİAK A.Ş.’den ek bilgi ve açıklama talep edilmiş, TİAK A.Ş. tarafından gönderilen cevabi yazıda;

- TİAK A.Ş.’nin teknik komitesinin henüz teşekkül ettirilmediği, komite üyelerinin belirlenmesi hususunda gerekli çalışmanın sürdürüldüğü,
- İhalenin tamamlanabilmesi için teknik komitenin raporuna ihtiyaç duyulmadığı, TAM hizmetinin çok büyük teknik know-how ve tecrübe gerektirdiği ve bu hizmeti gereken standartlarda sunan şirketlerin dünya çapında sınırlı sayıda olduğu,
- Önceki ihaleye bu sektörde dünya çapında faaliyet gösteren belli başlı tüm şirketlerin katıldığı, sektöründe uzman yönetim kurulu üyelerinin, bu şirketlerin tümünün yeterliliği hakkında bilgi sahibi oldukları,

- Yönetim Kurulu'nun sektör uygulamasındaki sorunların bilincinde olarak ihale sürecini değerlendirdiği, teknik komite teşekkül ettirerek yeni baştan ihale sürecini başlatmanın, sağlıklı olduğuna inanılan mevcut ölçüm sisteminin uzunca bir süre daha devam etmesi sonucunu doğuracağı düşüncesi ile yeniden ihale yapmaksızın mevcut tekliflerin değerlendirilmesi suretiyle alanında iyi olan TNS ile sözleşme yapılmasına oybirliği ile karar verdiği,
- 420 ▪ Teknik komitenin esas itibarıyla TAM hizmetinin işleyişini denetleyeceği, teknik yeterliliği konusunda tereddüt bulunmayan TNS ile sözleşme yapılmasının teknik komitenin değil yönetim kurulunun sorumluluğunda olduğu, yönetim kurulunun bu kararını verirken güvenilirliği ve ticari koşulları değerlendirdiği,
- Kararın, verilerin kullanıcısı olan reklamverenler ve reklam ajansları ile birlikte aralarında menfaat çatışması ve rekabet ilişkisi bulunan televizyon kanallarının yöneticilerinden oluşan yönetim kurulu tarafından oybirliği ile alınmış olmasının kararın objektif şartlarda alındığını gösterdiği

ifade edilmiştir.

430 TAM hizmeti ihalesine ilişkin süreçlerde alınan; TAM ihalesi konusunun o dönemdeki TİAK yapısında mevcut bulunan sorunların giderilmesinden sonra ele alınması gerektiğini ifade eden 02.11.2009 tarihli ilk Kurul Kararı ve TİAK A.Ş.'nin, öngörülen yapı ve işleyiş bakımından Kanun'a aykırılık teşkil etmediğini, TAM hizmetinin teminine ilişkin gerekli kararları alabilecek ve yeni bir ihale yapabilecek nitelikte bir MEK olduğunu tespit eden 2.9.2010 tarihli ikinci Kurul Kararı ve TİAK A.Ş.'nin yukarıda yer verilen YK kararları birlikte değerlendirildiğinde TİAK A.Ş.'nin, TAM hizmetinin teminine ilişkin olarak gerekli gördüğü kararları oybirliği ile alarak yeni bir ihaleye gerek görmeksizin 2009'daki ihaleyi esas alıp, TNS ile anlaşma imzalanmasına karar verdiği görülmektedir.

440 Rekabet Kurulu'nun yukarıda yer verilen ikinci kararında, NAM tarafından iddia edildiği şekliyle TİAK A.Ş.'ye yeni bir ihale yapma zorunluluğu getirilmemiştir. Söz konusu Karar'da Kurul, TİAK A.Ş.'nin, Kurulun incelemesine konu olan TİAK'ın yapısında var olan rekabet ihlali doğurabilecek nitelikteki hususları barındırmadığını, Kurul'un ilk Kararı doğrultusunda katılımcılar tarafından yeniden yapılandırıldığını ve TAM hizmetinin temini noktasında gerekli gördüğü kararları yeni bir ihale yapmak da dahil olmak üzere alabileceğini vurgulamıştır.

Bu çerçevede, NAM tarafından gönderilen yazıda yer verilen, TİAK A.Ş.'nin, yeni bir ihale yapmaksızın, TİAK tarafından yapılmış olan ihaleyi kazanan TNS ile anlaşma yapılmasına karar vermesi hususunun konuya ilişkin Rekabet Kurulu Kararlarına aykırılık teşkil ettiği iddiasına katılmak mümkün görülmemiştir.

450 **H.5.2. Başvuru Konusu Ön Anlaşma ve Hizmet Sözleşmesi'ne İlişkin Değerlendirme**

Yapılan başvuru ile menfi tespit talep edilen ve TİAK A.Ş. ile TNS arasında akdedilen, TAM ölçülmesi hizmetlerinin alımına dair hizmet sözleşmesi, rekabet hukuku bağlamında bir dikey anlaşma olarak değerlendirilebilir. Hizmet Sözleşmesi çerçevesinde TİAK ve TİAK mensubu kuruluşlar, ticari faaliyetleri açısından kritik önemi haiz izlenme verilerini elde etme imkânı bulacak, TNS de söz konusu verileri sağlayacaktır.

Dikey anlaşmalar 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında değerlendirilmektedir. Bu anlaşmalar bir yandan üretimde, dağıtımda etkinliğin sağlanması, maliyetlerin ve fiyatların düşürülmesi gibi faydalar sağlayabilmekte iken, bazı durumlarda tarafların

460 birbirlerine getirdikleri yükümlülükler nedeniyle piyasanın rakiplere kapanması, teşebbüslerin faaliyetlerinin zorlaşması gibi olumsuzluklar söz konusu olabilmektedir.

H.5.2.1. Menfi Tespit Değerlendirmesi

4054 sayılı Kanun'un 8. maddesi uyarınca bir anlaşmanın, kararın, eylemin veya birleşme/devralmanın, Kanun'un 4, 6 ve 7. maddelerine aykırı olmaması durumunda ilgili işleme menfi tespit belgesi verilebilmektedir.

470 Bildirim konusu, TİAK A.Ş. ile TNS arasında akdedilen ve TAM ölçüm hizmetlerine ve verilerin abonelere sağlanmasına ilişkin Hizmet Sözleşmesi'dir. Bir hizmet sağlayıcısı ile bu hizmetin alıcısı ve dağıtıcısı konumunda bulunan teşebbüsler arasındaki ilişkileri düzenleyen anlaşmalar dikey anlaşma olarak nitelendirilmektedir. 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi ile *"belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler"* yasaklanmaktadır.

TİAK A.Ş. ve TNS arasında yapılan Ön Anlaşma ve Hizmet Sözleşmesi incelendiğinde Ön Anlaşma'da "Münhasırlık" başlığı altında;

"TİAK A.Ş., işbu Ön Anlaşma'daki karşılıklı taahhütler ve vaatleri dikkate almak suretiyle ve işbu Ön Anlaşma'nın imza tarihinden itibaren:

480 *(a) TİAK A.Ş.'nin (ve onun görevlileri, acenteleri, çalışanları, danışmanları ve diğer temsilcilerinin) TAM Hizmetleri Sözleşmesi ile ilgili olarak münhasıran TNS ile istişare edeceğini ve*

(b) TAM hizmetleri ile ilgili olarak veya, TAM Hizmetleri Sözleşmesi'nde amaçlanan hedefleri ve etkileri azaltan veya ortadan kaldıran, herhangi bir üçüncü taraf ile akdedilecek olan her nevi sair anlaşmaları hazırlamayacağını, müzakere etmeyeceğini ve bunları doğrudan veya dolaylı olarak akdetmeyeceğini

kabul ve taahhüt etmektedir. Şu kadar ki, TİAK A.Ş. ortakları TİAK A.Ş.'den bağımsız olarak üçüncü şahıslardan ölçüm hizmeti satın alabilirler."

ve Hizmet Sözleşmesi'nde TİAK A.Ş.'nin ve Aboneler'in Taahhütleri başlığı altında;

490 *"6.1 TİAK A.Ş., işbu Sözleşme'de belirtilen hizmet süresi boyunca bölge dâhilinde ister doğrudan ister dolaylı olarak (ister kendi adına isterse de herhangi bir üçüncü taraf namına), Peoplemeterları esas alan herhangi bir iş kurmayacak ve işletmeyecek veya bunun kurulması ve işletilmesi için herhangi bir girişimde bulunmayacaktır. Ayrıca bu konuda üçüncü tarafa böyle bir iş için yardım etmeyecektir. İşbu Sözleşme yenilenmemişse, hizmet süresinin son 18 aylık dönemi boyunca, TİAK A.Ş., hizmet süresinin sonunu müteakip bölge dâhilinde Peoplemeterları (ve/veya benzer sabit meter teknolojisi) esas alan herhangi bir işin kurulması ve işletilmesi ile ilgili olarak TNS'nin bir üçüncü taraf ile istişarelerde bulunmasına izin verecektir.*

500 *6.2 TİAK A.Ş. tarafından TNS'nin işbu Sözleşme uyarınca sağladığı ölçüm hizmeti dışında (taşınabilir Peoplemeterlar [veya benzeri teknolojiyi] dâhil ancak bunlarla sınırlı olmamak üzere) Sözleşme konusu ile bağlantılı teknolojiye dayanan bir işin kurulması ve/veya işletilmesinin öngörülmesi durumunda TİAK A.Ş. öncelikli olarak TNS'ye yazılı bildirimde bulunacaktır. Bunun üzerine taraflar söz konusu iş için iyi niyetli olarak münhasıran müzakerelerde bulunacaklardır. Söz konusu müzakereler yukarıda belirtilen yazılı bildirim alınmasından itibaren altmış (60) günlük bir süre*

ile sınırlı olacaktır. Bu süre zarfında TİAK A.Ş. başka bir potansiyel hizmet sağlayıcı ile aynı veya benzer konuda doğrudan veya dolaylı olarak görüşmeler yapmayacaktır.”

510 hükümlerine yer verildiği görülmektedir. Söz konusu maddelere göre; sözleşme süresince TNS, TİAK A.Ş.’nin münhasır TAM hizmeti sağlayıcısı olacaktır. Bu dönem içerisinde sektörün bütün katılımcılarını bünyesinde bulunduran TİAK A.Ş.’nin alıcısı olduğu TAM hizmeti pazarında başka bir teşebbüsün faaliyet göstermesi mümkün görünmemektedir. He ne kadar ilgili maddelerde TİAK A.Ş. ortaklarının veya abonelerinin başka TAM sağlayıcısı teşebbüslerle anlaşma yapmalarına izin verilmiş olsa da TAM hizmetinin niteliği, kapsamı ve maliyetleri düşünüldüğünde bir veya birkaç firmanın TNS dışında bir sağlayıcı ile TAM hizmeti anlaşması yapması mümkün görünmemektedir.

520 Diğer taraftan bu yönde bir uygulama hayata geçirilse dahi TAM verilerinin Single Currency-Tek Ölçüt kavramı dahilinde zaten TİAK A.Ş. tarafından temin edildiği bir ortamda, bir veya birkaç firmanın başka bir sağlayıcıdan elde ettikleri ikinci bir TAM verisinin, özellikle reklamverenler tarafından dikkate alınması ve piyasada işlem görmesi mümkün değildir. Bu yönde bir uygulama ancak TRT örneğinde olduğu gibi mali kaynak sorunu olmayan kuruluşların öncelikli olarak kendi ihtiyaçları (kurum içi değerlendirme ve planlama) doğrultusunda başka firmalara yaptıracakları ölçümler şeklinde olabilecektir.

530 Bu durumda Ön Anlaşma ve Sözleşme’deki söz konusu hükümlerin TİAK A.Ş.’ye getirilen ve sözleşme süresince TAM hizmeti sağlama piyasasını girişlere kapatıcı nitelikte olan bir **rekabet etmeme yükümlülüğü** olduğu, TİAK A.Ş. ortak ve abonelerine bağımsız olarak başka sağlayıcılardan TAM hizmetini alma izni verilmesinin, bildirim formunda ifade edildiğinin aksine söz konusu rekabet etmeme yükümlülüğünü ortadan kaldırmadığı kanaatine varılmıştır.

Söz konusu bu yükümlülüğün, TAM hizmeti sağlama piyasasını sözleşme süresi boyunca yeni girişlere ve dolayısıyla da rekabete kapatıcı nitelikte olması ve bu hükümlerin sözleşmeden ayrı değerlendirilemeyecek nitelikte asli unsurlar olmaları nedeniyle, başvuru konusu Ön Anlaşma ve Hizmet Sözleşmesi’ne, 4054 sayılı Kanun’un 4. maddesine aykırılık teşkil etmeleri nedeniyle menfi tespit verilemeyeceği sonucuna ulaşılmıştır.

H.5.2.2. Muafiyet Değerlendirmesi

i) 2002/2 Sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği Kapsamında Yapılan Değerlendirme

540 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği’nin (Tebliğ) 2. maddesinde üretim ve dağıtım zincirinin farklı seviyelerinde faaliyet gösteren iki ya da daha fazla teşebbüs arasında belirli mal veya hizmetin alımı, satımı veya yeniden satımı amacıyla yapılan anlaşmalar dikey anlaşma olarak tanımlanmaktadır. Tebliğ’in aynı maddesi uyarınca, Tebliğ ile teşebbüsler arası dikey anlaşmalara sağlanan muafiyetin uygulanabilmesi için *“sağlayıcı konumundaki teşebbüsün dikey anlaşma konusu mal veya hizmetleri sağladığı ilgili pazardaki pazar payının %40’ı aşmaması”* gerekmektedir. Söz konusu pazar payı aşılmadığı takdirde, Tebliğ’de belirtilen muafiyetten yararlanma koşullarının sağlanıp sağlanmadığı değerlendirilmelidir.

550 Bu çerçevede, teşebbüsler arası bir dikey anlaşmaya ilişkin muafiyet analizinde öncelikle sağlayıcının pazar gücü önem taşımaktadır. Rekabet hukukunun dünya genelindeki uygulamalarına paralel olarak Rekabet Kurumu uygulamasında da, pazar

payının pazar gücünün güçlü bir göstergesi olmasından hareketle, pazar payı belirli bir eşiğin altında kalan teşebbüslerin imzalayacağı anlaşmalar grup olarak 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin uygulamasından muaf tutulmaktadır.

560 TİAK A.Ş. bir MEK olarak sektörün farklı katılımcıları tarafından oluşturulmuştur. Yukarıda detaylı şekilde anlatıldığı üzere sektörde, tek geçerli ölçüt olacak şekilde tek bir verinin sağlanması amacıyla TİAK A.Ş. tarafından ölçüm işinin yapılması için tek bir sağlayıcı ile anlaşma imzalanmaktadır. Bununla birlikte anlaşma imzalanmadan önce ilgili alanda faaliyeti bulunmayan sağlayıcı, anlaşma ile ilgili hizmetin tek sağlayıcısı konumuna gelecek ve $\%(.....)$ pazar payına sahip olacaktır.

2002/2 sayılı Tebliğ'in "Pazar Payının Hesaplanması ve Uygulanması" başlıklı 6/A maddesinin (d) fıkrasında "*Pazar payı başlangıçta %40'tan fazla olmayıp daha sonra %45'in üzerine çıkarsa muafiyet, pazar payı eşiğinin ilk aşıldığı yılı takip eden yıl boyunca da geçerli olmaya devam eder*" denilmektedir. Ancak TAM hizmetinin özelliği gereği olarak sözleşmenin imzalandığı tarihte sağlayıcının pazar payı Tebliğ'de belirtilen eşiği aşmaktadır. Bu nedenle sözleşme, grup muafiyetinden yalnızca 2 yıla yakın bir süre faydalanabilecek daha sonra tekrar değerlendirilmesi gerekecektir.

570 Bu durumun piyasa ve sözleşmenin tarafları açısından meydana getirebileceği belirsizliği ortadan kaldırmak amacıyla, sözleşme bireysel muafiyet kapsamında değerlendirilmiştir.

ii) Bireysel Muafiyet Değerlendirmesi

Bir anlaşmanın grup muafiyetinden yararlanamaması doğrudan o anlaşmanın Kanun'a aykırı olduğu anlamına gelmemekte, bireysel muafiyet değerlendirmesine tabi tutulmaktadır.

Bu değerlendirme yapılırken, 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinde belirtilen;

a) Malların üretim veya dağıtımı ile hizmetlerin sunulmasında yeni gelişme ve iyileşmelerin ya da ekonomik veya teknik gelişmenin sağlanması,

b) Tüketicinin bundan yarar sağlaması,

c) İlgili piyasanın önemli bir bölümünde rekabetin ortadan kalkmaması,

580 *d) Rekabetin (a) ve (b) bentlerindeki amaçların elde edilmesi için zorunlu olandan fazla sınırlanmaması"*

koşullarının tamamının sağlanıp sağlanmadığı ortaya konulmaktadır. Bu koşulları sağlayan anlaşmalar 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin uygulamasından muaf tutulurken, sağlamayan anlaşmaların 4. madde kapsamında olduğu kabul edilmektedir.

Malların üretim veya dağıtımı ile hizmetlerin sunulmasında yeni gelişme ve iyileşmelerin ya da ekonomik veya teknik gelişmenin sağlanması:

590 TİAK A.Ş. ve TNS arasında imzalanacak olan Hizmet Sözleşmesi uyarınca sözleşme süresi olan dört yıl boyunca TİAK A.Ş.'ye, TAM hizmetini münhasır olarak TNS sağlayacaktır. Grup muafiyeti değerlendirmesi altında da detaylı şekilde yer verildiği üzere, ilgili izlenme verilerinin kullanıcıları bakımından geçerli tek ölçüt olacak şekilde sağlanması önem taşımaktadır. Bu anlamda hizmetin sağlanması bakımından en iyi yöntem tek bir ölçüm şirketi ile çalışılmasıdır. Bu nedenle, TAM hizmetinin TİAK A.Ş. aracılığıyla tek bir sağlayıcıdan alınması durumunda sektörde faaliyet gösteren tüm teşebbüslerin planlama aşamasında dikkate alabileceği tek bir geçerli ölçüt olarak nitelendirilebilecek tek bir izlenme verisi elde edilecektir.

Tüketicinin bundan yarar sağlaması:

600 Sektörde faaliyet gösteren ve izlenme verisi kullanıcısı olan televizyon kanalları, reklamverenler ve reklam ajanslarının TAM hizmetini bireysel olarak bir veya birden fazla teşebbüsten ayrı ayrı almaları durumunda yüksek maliyetlere katlanmaları gerekmektedir. TAM hizmetinin TİAK A.Ş. aracılığıyla tek bir teşebbüsten sağlanması ve elde edilen verilerin tüm TİAK A.Ş. üyeleri tarafından kullanılabilmesi yönteminin benimsenmesi durumunda ise, söz konusu teşebbüslerin reyting ölçümünün sağlanabilmesi için katlanmaları gereken maliyetlerde büyük oranda düşüş meydana gelecektir.

İlgili piyasanın önemli bir bölümünde rekabetin ortadan kalkmaması:

TİAK A.Ş. ile TNS arasında imzalanan Ön Anlaşma ve Hizmet Sözleşmesi'nde TİAK A.Ş.'ye TNS dışındaki teşebbüslerden TAM hizmeti almama yükümlülüğü getirilmektedir. Bu durumda sözleşme süresince TNS, TAM hizmetinin piyasadaki tek sağlayıcısı durumuna gelecektir.

610 MEK modeli kapsamında izlenme ölçümlerinin temininde bu verilerin kullanıcıları verilerin sağlanması için bir araya gelerek oluşturdukları komitelere kendi adlarına bu ölçümü yaptırma görevini vermektedirler. Böyle bir MEK yapısının bulunmaması halinde ise, birbirleriyle rekabet eden veya alt ya da üst ilişkili pazarlarda faaliyet gösteren teşebbüslerin ihtiyaçları olan izlenme bilgilerini tamamen kendi başlarına elde etmeye çalışmaları söz konusu olacaktır. Bu durumda teşebbüsler farklı veya aynı sağlayıcılarla veyahut bir sağlayıcı kullanmaksızın tamamen kendi imkânlarıyla TV programlarının ve reklamların izlenme bilgilerini elde etmeye çalışacaktır.

620 Böyle bir piyasada birden fazla TAM ölçüm tekniği, TAM sağlayıcısı ve buna bağlı olarak aynı reklam veya programa ilişkin olarak birden fazla ölçüm verisinin ortaya çıkması olasıdır. Böyle bir durum, sektörde faaliyet gösteren yatay veya dikey ilişki zinciri içinde yer alan teşebbüslerin, harcama, gelir ve yatırımların planlanmasında ihtiyaç duydukları izlenme bilgilerinin birden fazla olmasına ve devamında da hangi verinin esas alınması gerektiği noktasında bir karmaşıklığa neden olabilecektir. Bu nedenle, birçok ülkede birden fazla izlenme verisinin oluşturabileceği kaostan kaçınmak amacıyla sektörün benzer (Media Owners Committee modeli) veya farklı (MEK modeli) katılımcıları bir araya gelerek sektör için tek geçerli ölçüt olacak tek bir izlenme verisinin elde edilmesini sağlamaktadırlar.

630 Bu nedenlerden dolayı söz konusu düzenlemenin, TAM hizmetinin doğası gereği tek geçerli ölçüt üretilmesi gerekliliğinden kaynaklandığı ve faaliyetin standartlara ve amacına uygun yürütülebilmesi için gerekli olduğu anlaşılmıştır.

Rekabetin (a) ve (b) bentlerindeki amaçların elde edilmesi için zorunlu olandan fazla sınırlanmaması:

Bu bent ile anlaşma ile getirilen rekabet kısıtlamalarının anlaşma sonucunda ortaya çıkan ve tüketiciye fayda sağlayan mal veya hizmetlerin üretim ya da dağıtımında iyileşme ile ekonomik veya teknik gelişme için zorunlu olması kastedilmektedir.

640 2002/2 sayılı Tebliğ'in 5. maddesinin (a) bendinde "alıcıya getirilen belirsiz süreli veya süresi beş yılı aşan rekabet etmeme yükümlülüğünün" Tebliğ ile tanınan muafiyetten yararlanamayacağı belirtilmektedir. Hizmet Sözleşmesi'nin 1.1.9. maddesi ile hizmet süresi hizmet başlangıç tarihinden itibaren dört yıl olarak belirlenmektedir. Ayrıca sözleşmenin otomatik olarak uzayacağına ilişkin bir hüküm de söz konusu değildir.

TAM hizmetleri kapsamında ilk aşamada veri tabanı araştırması yapılmakta, daha sonra söz konusu araştırma doğrultusunda izleme ölçümü yapılacak panel üyeleri belirlenmekte ve panele katılmayı kabul eden hanelere izleyici ölçüm cihazı ve bu cihazla birlikte çalışan kumanda sağlanmaktadır. Hanelerde bulunan ölçüm cihazları vasıtasıyla elde edilen izleme verileri TAM hizmetini sağlayan şirkete aktarılmakta ve daha sonra söz konusu veriler analiz edilerek program ve kanal izlenme oranları oluşturulmaktadır. Son aşamada ise TAM hizmeti alan müşterilerin izleyici verilerine günlük olarak ulaşmaları sağlanmaktadır.

650 Belirli aşamaları yukarıda özetlenen TAM hizmetinin sağlanması amacıyla teşebbüsler yüksek miktarda yatırımlar yapmaktadırlar ve bu yatırımların geri dönüşünü almanın en azından 4 yıllık bir süreyi kapsayacağı varsayılmaktadır. Daha kısa süreli sözleşmeler ekonomik anlamda makul olmadığı için ölçüm şirketlerince tercih edilmemektedir. Bu çerçevede, Sözleşme'de yer alan rekabet etmeme hükmünün makul olduğu kanaatine varılmıştır.

Ayrıca TİAK A.Ş. ve TNS arasında imzalanacak olan Hizmet Sözleşmesi'nin 6.2. maddesi ile reyting ölçüm hizmetinin yeni ortamları kapsayacak şekilde genişletilmesinin planlanması durumunda yeni hizmetin alımı konusunda TİAK A.Ş.'nin öncelikle TNS ile görüşeceği hüküm altına alınmaktadır. Bu maddenin ilgili piyasada rekabetin gereğinden fazla kısıtlanması sonucunu doğurup doğurmayacağına da incelenmesi gerekmektedir.

660 Bu konuya ilişkin olarak TİAK A.Ş.'den ek açıklama talep edilmiştir. Gönderilen bilgi yazısında bu düzenlemedeki ana konunun, mobil yayınların ölçülmesi değil, panele dâhil olan kişilerin mobil olması durumunda; ev dışı ve/veya TV ekranı dışında TV yayınlarını izlemesinin ölçülmesi olduğu ifade edilmiştir. Buna göre, ev dışı ya da TV ekranı dışı TV izleme uzun yıllardır gündemde olan bir konudur. Örneğin, bu yaklaşımın bir açılımı kurulacak olan TV izleyici ölçümü hizmeti çerçevesinde de yerine getirilecek olan misafir izlemesi (Sabit Peoplemeter ölçüm panellerinde kendi evi dışında bir hanede TV izleme) raporlamasıdır. Bunun dışında, TV izleme ortamları son yıllarda çeşitlenmiş, TV izleme/ev dışı izleme mekan ve cihazdan bağımsız hale gelmiştir.

670 Taşınabilir peoplemeterlar, bilgisayar ortamında kaydedilmiş yayınların izlenmesi ya da yine bilgisayar ortamında TV yayınlarının canlı izlenmesi gibi durumların da, sabit peoplemeterlardan elde edilen verilerle birlikte raporlanması, TAM hizmetleri içinde standart olarak uygulanan hizmetler haline gelmiştir. Nitekim bir TV programı günümüzde TV ekranı dışında pek çok ortamdaki yayın esnasında ya da kaydedilip sonradan izlenebilmektedir. Yayıncı ve reklamveren için bu izleme oranları dikkat çekerek hale geldiğinden işin doğal bir parçası olarak nitelendirilmektedir. Hizmet döneminin başında istenmeyenler ileriki yıllarda talep edilebilir.

680 Söz konusu hükmün, TNS'nin farklı ülkelerde yaptığı TAM sözleşmelerinin içinde yer alan standart bir madde olduğu, bu nedenle TNS tarafından önerildiği ve TİAK A.Ş.'nin hukukçuları tarafından, teknik olarak tüm endüstri tarafından bilinen bir konu olması nedeniyle makul bulunduğu ifade edilmiştir.

Söz konusu hükmün, çıkış noktasının mobil ortamlar değil, TV yayınlarının TV ekranı dışındaki yayınlanma durumu yani program/izleyici ölçümü olduğu belirtilmiştir. Getirilen düzenleme, yeni bir ölçüm hizmetine değil, mevcut ölçüm hizmetinin yeni izleme ortamlarını kapsar hale gelmesine ilişkindir. TAM hizmetinin kapsamında yer alan farklı bir modül olduğundan teamül, bu hizmetlerin hayata geçirilmesi planlandığında, TİAK A.Ş.'nin ilk görüştüğü yerin yüklenici olmasıdır. Ayrıca mevcut yüklenici ile üretilebilecek bir çözümün zaman ve maliyet açısından avantajlı olacağı ve zaruri bir iyileştirme için

farklı bir firma ile çalışmanın sistemin yeniden kurulumu anlamına geleceği ifade edilmiştir.

- 690 Sonuç olarak başvuru konusu Ön Anlaşma ve Hizmet Sözleşmesi'nin Kanun'un 5. maddesinde getirilen koşulları sağlaması nedeniyle bireysel muafiyetten yararlanabileceği kanaatine ulaşılmıştır.

H.5.3. RTÜK'ten Gelen Yazı

6112 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun'un 37. maddesinde, RTÜK'e 6112 sayılı Kanun'la verilen görevler düzenlenmekte ve maddenin (i) bendinde, "*Yayın hizmetlerinin izlenme ve dinlenme oranı ölçümlerinin yapılmasına ve denetlenmesine ilişkin usul ve esaslar ile bu usul ve esaslara uymayan şirket ve kuruluşlara uygulanacak müeyyideleri belirlemek*" bu görevler arasında sayılmaktadır.

- 700 Yapılan inceleme kapsamında, RTÜK'ten, söz konusu Kanun hükmünün uygulanmasına ilişkin herhangi bir mevzuat çalışması bulunup bulunmadığı, bu kapsamda bir çalışma yürütülmeekteyse, söz konusu çalışmanın içeriği hakkında bilgi talep edilmiştir. RTÜK tarafından gönderilen cevabi yazıda, RTÜK'ün söz konusu Kanun maddesine dayalı olarak, yayın hizmetlerinin izlenme ve dinlenme oranı ölçümlerinin yapılmasına ve denetlenmesine ilişkin usul ve esaslar hakkında yönetmelik çalışmalarına devam ettiği, sektörde faaliyet gösteren kurum ve kuruluşların çalışma ve usullerinin çıkarılacak yönetmeliğe uygun olarak yürütülmesi gerekeceğinden yönetmelik taslağının, nihai şeklini almasından sonra sektör, ilgili kurum ve kuruluşların bilgisine sunulacağı ve tarafların görüşlerinin alınacağı ifade edilmiştir.

710 I. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre; Televizyon İzleme Araştırmaları A.Ş. ile TNS Piyasa Araştırma Danışmanlık ve Ticaret A.Ş. arasında akdedilmiş olan Televizyon İzleyici Ölçümü Hizmet Sözleşmesi'ne, 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinde sayılan şartların tamamını karşılaması nedeniyle bireysel muafiyet tanınmasına OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.